VIII. TASHQI IQTISODIY ALOQALAR

2023- yilning yanvar-sentabrida tashqi savdo aylanmasi 463,6 mln. AQSH dollarni tashkil etdi, shundan 299,2 mln. AQSH dollarini eksport operatsiyalari, 164,4 mln. AQSH dollarini import operatsiyalari hissasiga to‘g‘ri keldi.

Tashqi savdo aylanmasining ijobiy saldosi 134,8 mln. AQSH dollarini tashkil qildi.

Yanvar-sentabr oylarida MDH va boshqa davlatlar kesimida viloyatning tashqi savdo aylanmasi *(mln. AQSH dollari)*

	yanvar-sentabr		*2022- yilning yanvar-sentabriga nisbatan foiz hisobida*
	2022- y.	*2023- y.*	
Tashqi savdo aylanmasi	**414,7**	**463,6**	**111,8**
shu jumladan:			
MDH davlatlari	118,1	130,5	110,5
boshqa davlatlar	296,6	333,1	112,3
Eksport	**222,1**	**299,2**	**134,7**
shu jumladan:			
MDH davlatlari	71,2	86,1	120,9
boshqa davlatlar	150,9	213,1	141,2
Import	**192,6**	**164,4**	**85,4**
shu jumladan:			
MDH davlatlari	46,9	44,4	94,7
boshqa davlatlar	145,7	120,0	82,4

Yanvar-sentabr oylarida viloyat tashqi savdo aylanmasida MDH va boshqa davlatlarning ulushi
(umumiy hajmga nisbatan foiz hisobida)

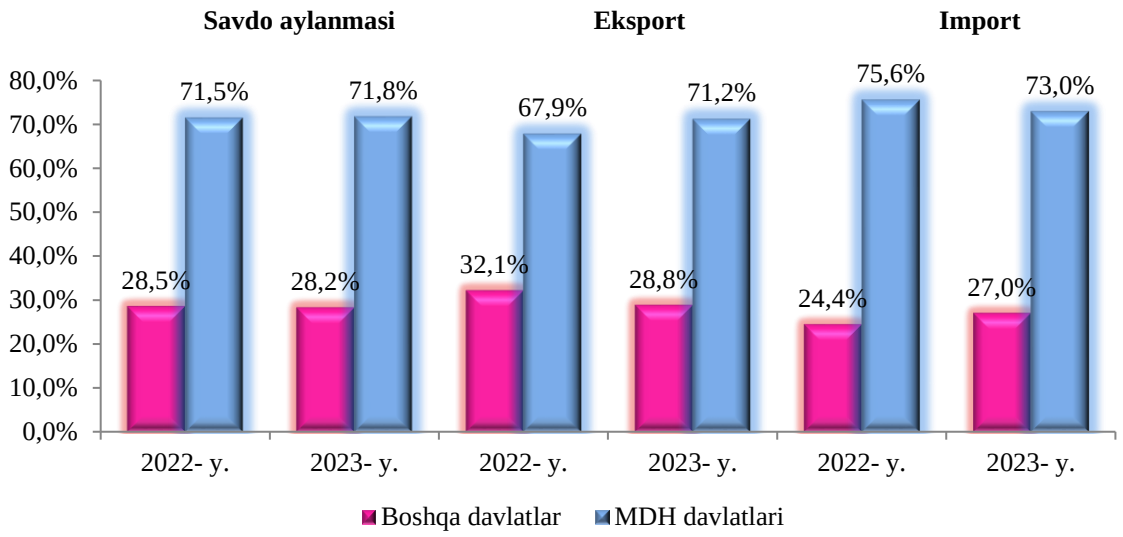

Yanvar-sentabr oylarida Qashqadaryo viloyati eksport-importi tarkibi

	Eksport va import operatsiyalari hajmi va ulushi				*2022- yil yanvar-sentabrga nisbatan foiz hisobida*
	2022- yil		*2023- yil*		
	mln. AQSH doll.	*jamidagi ulushi, %*	*mln. AQSH doll.*	*jamidagi ulushi, %*	
Eksport tarkibi	**222,1**	**100,0**	**299,2**	**100,0**	**134,7**
paxta tolasi	-	-	-	-	-
oziq-ovqat mahsulotlari	37,3	16,8	46,8	15,7	125,6
kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar	2,8	1,3	1,5	0,5	54,2
energiya manbalari va neft mahsulotlari	8,2	3,7	49,2	16,4	5,9 m.
qora va rangli metallar	0,8	0,3	0,1	0,1	16,2
mashina va uskunalar	1,7	0,8	5,7	1,9	3,4 m.
xizmatlar	3,6	1,6	2,8	0,9	77,0
boshqalar	167,7	75,5	193,1	64,5	115,1

davomi

	Eksport va import operatsiyalari hajmi va ulushi				2022- yil yanvar-sentabrga nisbatan foiz hisobida
	2022- yil		2023- yil		
	mln. AQSH doll.	jamidagi ulushi, %	mln. AQSH doll.	jamidagi ulushi, %	
Import tarkibi	**192,6**	**100,0**	**164,4**	**100,0**	**85,4**
oziq-ovqat mahsulotlari	10,5	5,4	12,4	7,6	118,9
kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar	25,7	13,3	22,1	13,4	86,0
energiya manbalari va neft mahsulotlari	6,6	3,4	9,7	5,9	146,5
qora va rangli metallar	7,5	3,9	6,8	4,1	91,0
mashina va uskunalar	123,8	64,3	94,7	57,6	46,4
xizmatlar	0,5	0,3	1,4	0,9	2,8 m.
boshqalar	18,0	9,4	17,3	10,5	96,1

Tashqi savdo aylanmasining qit'alar bo'yicha tarkibi
(umumiy hajmga nisbatan foiz hisobida)

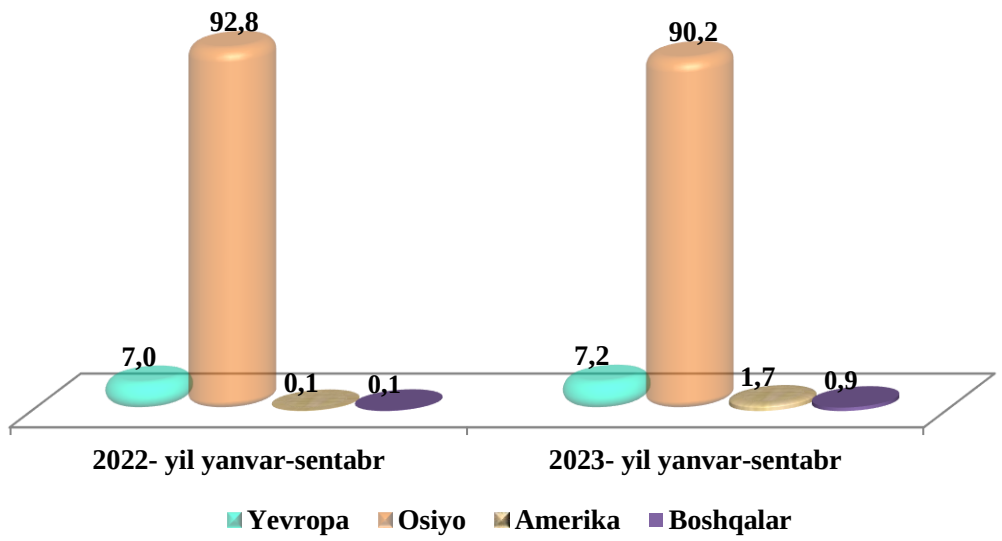

QASHQADARYO VILOYATI BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASINING YUQORI ULUSHGA EGA BO‘LGAN DAVLATLAR

(2023- yil yanvar-sentabr oylari, mln. AQSH dollari)

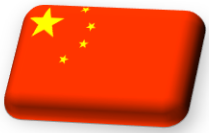

XXR

TSA – 89,8
Eksport – 30,1
Import – 59,7

Turkiya

TSA – 81,1
Eksport – 67,5
Import – 13,6

Rossiya Federatsiyasi

TSA – 71,3
Eksport – 50,9
Import – 20,4

BAA

TSA – 34,5
Eksport – 34,4
Import – 0,1

Qozog‘iston

TSA – 29,4
Eksport – 14,0
Import – 15,4

Pokiston

TSA – 17,5
Eksport – 16,3
Import – 1,2

Latviya

TSA – 15,8
Eksport – 0,1
Import – 15,7

Polsha

TSA – 14,3
Eksport – 13,2
Import – 1,1

Misr

TSA – 9,9
Eksport – 9,9
Import – 0,0

Vetnam

TSA – 9,5
Eksport – 9,4
Import – 0,1

Qashqadaryo viloyati, jahonning 72 dan ortiq mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSA ning nisbatan salmoqli hissasi Xitoy Xalq Respublikasida (19,4 %), Turkiyada (17,5 %), Rossiya Federatsiyasida (15,4 %), BAAda (7,4 %), Qozog‘istonda (6,3 %), Pokistonda (3,8 %), Latviyada (3,4 %), Polshada (3,1 %), Misrda (2,1 %) va Vetnamda (2,1 %) qayd etilgan.

Iqtisodiyotning real sektori tarmoqlari va korxonalarining barqaror va uzluksiz ishlashini ta’minlash uchun viloyatda zarur resurslar bazasi yaratilgan. Eksport tarkibida sezilarli o‘zgarishlarga impor tovarlarning o‘rnini bosadigan mahsulotlar ishlab chiqarish va sanoat ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish natijasida erishildi.

Shuningdek, qo‘shni davlatlar bilan o‘zaro aloqalarni mustahkamlash, mamlakatlarni ijtimoiy-iqtisodiy, savdo-sanoat hamda madaniy sohalardagi aloqalarini rivojlantirish borasida katta ishlar amalga oshirilayotganini ko‘rish mumkin.

TSA da so‘nggi yillarda katta o‘zgarishlar kuzatilyapti. Misol uchun, so‘nggi uch yilda TSAda Qirg‘iz Respublikasi, Qozog‘iston va Tojikiston bilan tashqi savdo aylanmasi oshgani kuzatilmoqda. Boshqa davlatlar (qo‘shni davlatlardan tashqari) bilan esa, TSA da eng yuqori ulush Xitoy Xalq Respublikasi, Turkiya, Rossiya Federatsiyasi va BAA davlatlari hissasiga to‘g‘ri kelgan.

TO‘RTTA FAOL TASHQI SAVDO BALANSI KUZATILGAN DAVLATLAR
(yanvar-sentabr oylari, mln. AQSH dollari)

Tashqi iqtisodiy faoliyat bo‘yicha 20 ta yirik hamkor davlatlar orasidan 12 ta davlatda faol tashqi savdo balansi kuzatilgan, xususan, Turkiya (81,1 mln. AQSH dollari), Rossiya Federatsiyasi (71,3 mln. AQSH dollari), BAA (34,5 mln. AQSH dollari), Pokiston (17,5 mln. AQSH dollari), Polsha (14,3 mln. AQSH dollari), Misr (9,9 mln. AQSH dollari), Vetnam (9,5 mln. AQSH dollari) va Tojikiston (9,5 mln. AQSH dollari) shular jumlasidandir. Qolgan 8 ta davlatlar bilan passiv tashqi savdo balansi saqlanib qolmoqda.

Tovar va xizmatlarning eksport tarkibi,
jamiga nisbatan foizda

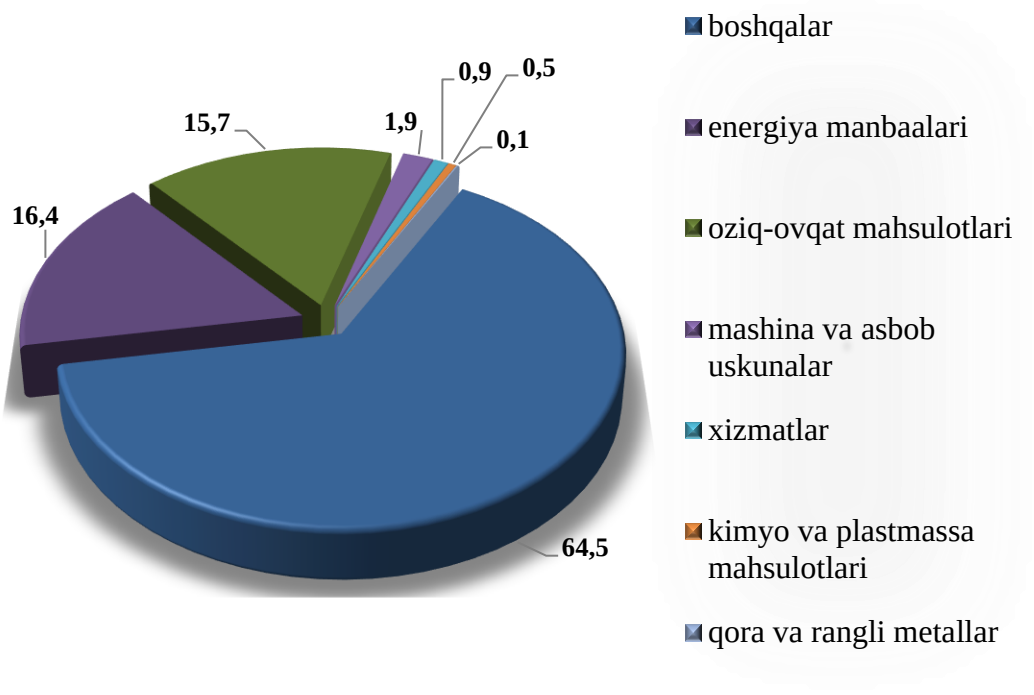

Tovar va xizmatlarning import tarkibi,
jamiga nisbatan foizda

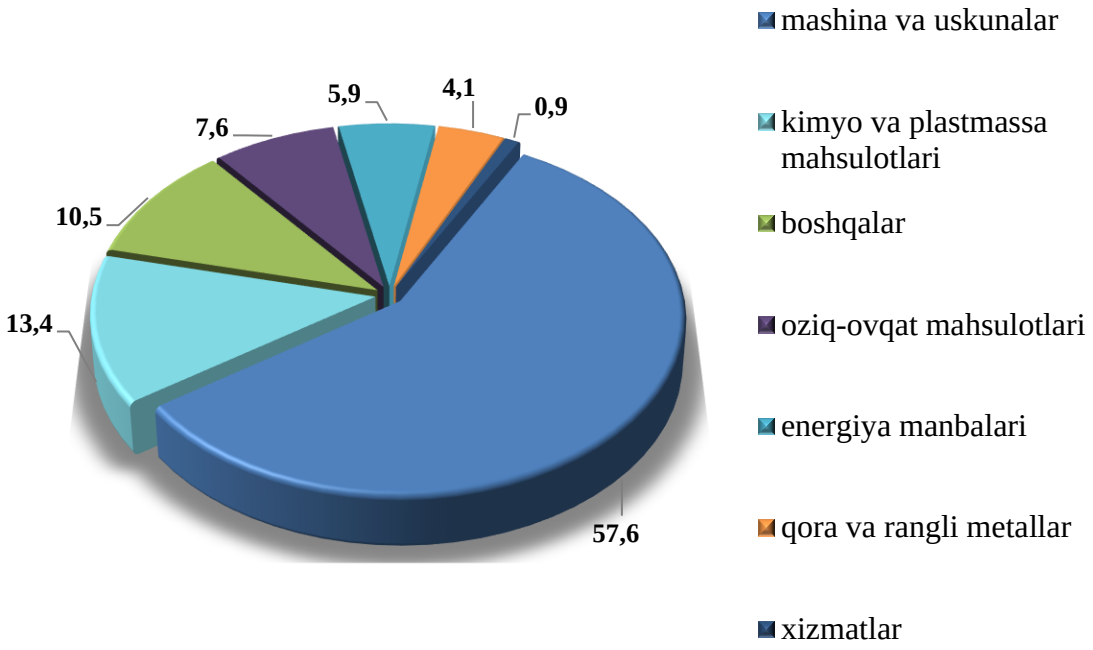

2023- yilning yanvar-sentabr oylarida jami 51,6 ming tonna meva-sabzavot mahsulotlari 34 221,8 ming AQSH dollariga eksport qilindi (2022- yilning mos davriga nisbatan 25,0 % ga ko‘paydi.

Shuningdek, 29,1 ming tonna dukkakli sabzavotlar 9 878,1 ming AQSH dollariga eksport qilingan bo‘lib, eksport hajmi 2022- yilning mos davriga nisbatan 25,8 % ga ko‘paygan.

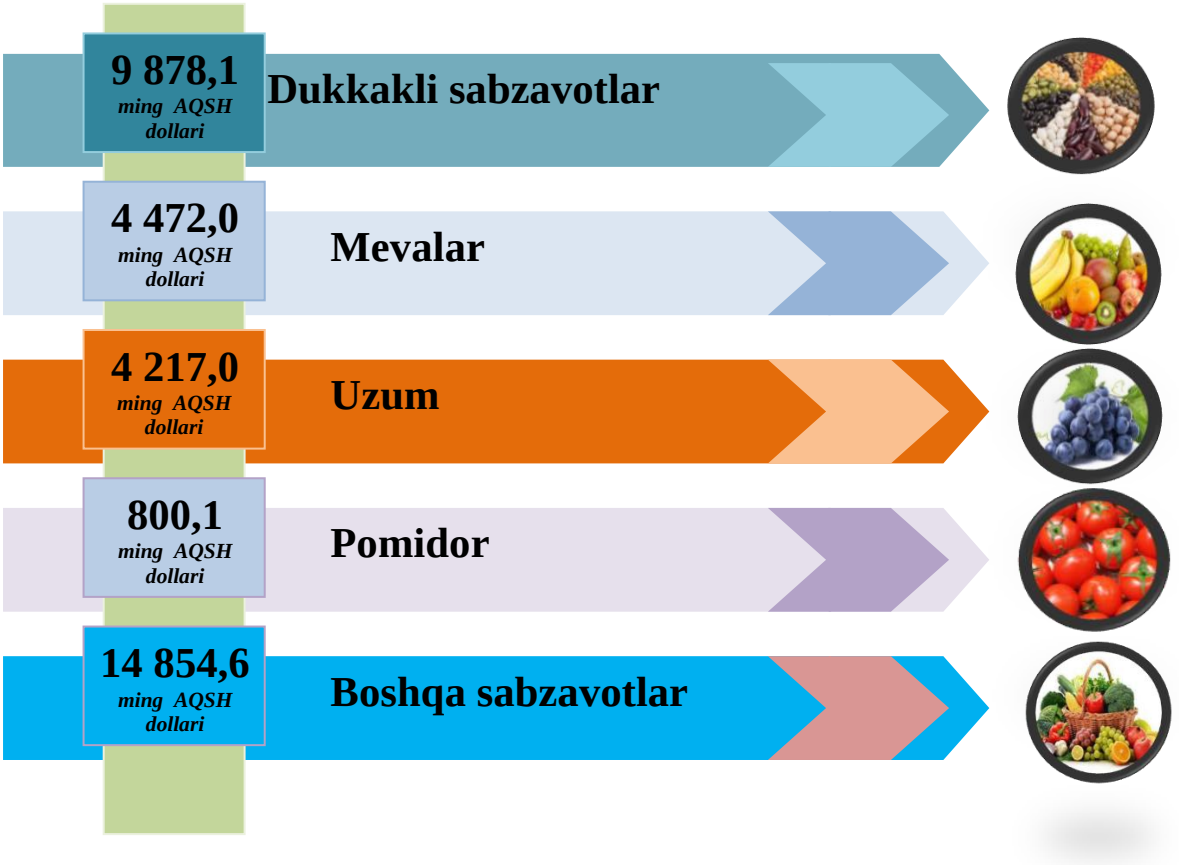

Meva-sabzavot mahsulotlarining asosiy eksport bozorlari Rossiya Federatsiyasi (36,2 %), Pokiston (28,6 %), Qozog‘iston (23,1 %) va Afg‘oniston (3,3 %) davlatlari hissasiga to‘g‘ri kelgan.

Bugungi kunda Qashqadaryo viloyatida meva-sabzavot mahsulotlarini ishlab chiqarish, qayta ishlash va eksport qilish sektorining salohiyati juda yuqori va bu qulay tabiiy-iqlim sharoitlari mavjudligi hamda mahalliy ishlab chiqaruvchilar tomonidan to‘plangan tajriba bilan ham bog‘liqligi bilan ifodalanadi. Shu munosabat bilan hukumat qishloq xo‘jaligi xom-ashyosini sanoat asosida qayta ishlashga va yetishtirilgan mahsulotni saqlash infratuzilmasini rivojlantirishga katta e’tibor qaratmoqda.